
EDITORIAL

Sigilografia ecleziastică – o știință auxiliară a istoriei bisericești

Sigilografia sau sfragistica este știința auxiliară a istoriei care se ocupă cu studierea sigiliilor sub toate aspectele. Denumirea acestei științe provine de la termenul grecesc *σφραγίς* sau de la cel latin *sigillum*, *-i*, care înseamnă sigiliu, pecete, ștampilă.

Sigiliul desemnează amprenta (impresiunea, impronta) rămasă pe un material determinat în urma aplicării matricei sigilare (a tiparului). Sigiliul este principalul mijloc de garantare și de asigurare a autenticității actului.

Matricea sigilară sau tiparul reprezintă obiectul gravat, confecționat dintr-un material rezistent (fier, oțel, aur, argint, bronz sau diferite pietre prețioase) și care servește la realizarea amprentei sigilare. Tiparul poartă gravate pe suprafața sa, în negativ, texte sau reprezentări.

Sigilografia are drept obiect de cercetare, atât matricele, cât și impresiunile sigilare care sunt studiate din punct de vedere istoric, artistic, tehnic, diplomatic. Tot această știință se ocupă și de modalitățile de aplicare ale sigiliului, de depistarea falsurilor sigilare precum și de conservarea și restaurarea lor.

Aceste caracteristici și definiții generale converg și cu sigilografia ecleziastică care se constituie ca o parte integrantă a sigilografiei generale. În termeni stricți tehnici sigilografia ecleziastică se ocupă cu depistarea, conservarea și valorificarea vestigiilor sigilare bisericești, folosite în decursul timpului de către parohii, cancelariile mănăstirești și centrele episcopale.

În general, tiparele sigilare bisericești sunt de tip „hagiografic”, adică matricea sigilară, are în reprezentare un sfânt, care este patronul bisericii sau comunității respective sau o scenă legată de sărbătorile Mântuitorului sau ale Maicii Domnului, care reprezintă hramul bisericii.

Informațiile pe care ni le transmit tiparele sigilare bisericești sunt complexe și multiple, atât prin imagine cât și prin înscrisul de pe ele. Pe lângă datele și mărturiile despre biserica, mănăstirea, comunitatea sau episcopia respective, se adaugă și expresivitatea simbolului înfățișat pe suprafața lor.

Simbolul este esențial în viața și teologia Bisericii. El descoperă o realitate transcendentă la care este invitat să ia parte fiecare om. Așadar, cea ce găsim reprezentat în câmpul sigilar al unui tipar poate fi mai mult decât revelator atât pentru informația istorică, dar mai cu seamă pentru mesajul teologic și duhovnicesc.

Tiparele sigilare și sigiliile vin să autentifice date istorice deja cunoscute sau să aducă noi informații cu privire la viața și devenirea unui locaș de cult, sau a unei mănăstiri, ori episcopii. Unele dintre ele devin adevărate provocări pentru cercetători, un lucru rămânând cert, anume că simbolurile regăsite pe aceste obiecte sunt legate de istoria și viața Bisericii.

Sigilografia ecleziastică poate deveni un câmp larg de cercetare pentru istoricii ecleziastici, o provocare pentru doctoranzii în acest domeniu, dar și pentru centrele eparhiale, mai ales în amenajarea și constituirea unei colecții de matrice sigilare și colecții sigilare, care ar îmbogăți considerabil patrimoniul cultural și ecleziastic al Bisericii noastre, precum și tezaurul sfragistic al poporului nostru.

Convergent cu această fascinantă disciplină auxiliară ar trebui acordată atenția cuvenită și altor discipline auxiliare, la fel de fascinante și provocatoare, cum ar fi: vexilogia, heraldica, medalistica, metrologia, numismatica, genealogia, codicologia, paleografia, epigrafia, grafologia, cronologia, miniaturistica, toate acestea transbordate în câmpul istoriei ecleziastice, cu un real folos științific, în slujba adevărului istoric, care nu este altceva decât prezența reală a lui Dumnezeu în istorie, în lume, în creație.

Protos. Lect. Dr. Nicolae M. TANG